

LYGTINIO PALEIDIMO SISTEMA IR KORUPCIJOS RIZIKA (2010)

Tyrėjas: Gintautas Sakalauskas

Šiame tyrime į lygtinį paleidimą žiūrima per galimų korupcijos apraiškų prizmę. Vertinant korupcijos riziką, analizuotos teisės normos, reglamentuojančios lygtinį paleidimą, taip pat jo taikymo praktika, įvertinama, kaip lygtinio paleidimo sąlygomis gali būti piktnaudžiaujama, pateikiamos išvados bei pasiūlymai apie korupcijos riziką ir efektyviai veikiančią nuteistojo asmens integracijos sistemą.

Lygtinio paleidimo sąlygos priklauso nuo daugelio istorinių, kultūrinių, teisinių ir kitų aplinkybių. Lietuvoje lygtinio paleidimo ideologija ir teisiniai rėmai iš esmės buvo suformuoti dar sovietiniais laikais. Ir nors tam tikri svarbūs teisės normų pakeitimai buvo padaryti 2003 m. gegužės 1 d. įsigaliojusiuose naujuosiuose Baudžiamajame ir Bausmių vykdymo kodeksuose, lygtinio paleidimo ideologija iš esmės liko nepakitusi.

Kaip rodo statistikos analizė, pastaraisiais metais Lietuvoje maždaug 30–50 proc. visų įkalinėtų asmenų atlieka visą teismo paskirtą bausmę, kiti paleidžiami lygtinai (pagal BVK 157 str.), o kiti atleidimo nuo bausmės institutai, įskaitant lygtinį atleidimą nuo laisvės atėmimo bausmės prieš terminą ir neatliktos laisvės atėmimo bausmės dalies pakeitimą švelnesne bausme, taikomi labai retai. Atlikta teisės normų analizė rodo, jog Lietuvoje nėra aiškios lygtinio paleidimo strategijos bei aiškių kriterijų, pagal kuriuos asmuo galėtų/turėtų būti lygtinai paleidžiamas iš įkalinimo įstaigų arba atleidžiamas nuo bausmės. Tai sudaro palankesnes sąlygas korupcijai/piktnaudžiavimui valdžia, tačiau pačios korupcijos ar piktnaudžiavimo valdžia atvejų neįrodo. Kol nėra išsamių empirinių tyrimų, paneigti ar patvirtinti korupcijos buvimą bei nustatyti jos mastus Lietuvos įkalinimo sistemoje kol kas neįmanoma. Remiantis atlikta analize, siūloma išgryninti, sukonkretinti lygtinio paleidimo sąlygas, išplėsti šio instituto taikymą, skatinti įkalinimo įstaigų veiklos skaidrumą ir formuoti atitinkamą valdymo kultūrą, taip pat siūloma atlikti platesnę ir gilesnę lygtinio paleidimo taikymo analizę Lietuvoje, palyginti skirtingų šalių lygtinio paleidimo institutus.

Su tyrimo rezultatais galima susipažinti čia: *Sakalauskas G. Lygtinio paleidimo sistema ir korupcijos rizika. Teisės institutas, 2010* (internetinis leidinys).

